

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

MONOŠTER, 23. JULIJA 2026

LETO 36, ŠT. 29

Delo fizioterapevtke se ji je že ...

Vida Bavčar Trplan je rojena Sobočanka, stera gnesden žive v Černelavcay, v vesnici,...

/ STRAN 5

54. Mednarodni folklorni ...

V Beltincih je med 16. in 19. julijem potekal 54. Mednarodni folklorni festival, ki je tudi ...

/ STRAN 7

3. Družinski dan in prijateljsko ...

Poletje ... Beseda, ki za vsakega pomeni nekaj drugega. Ko jo slišimo, navadno pomislimo ...

/ STRAN 8

VEČ KOT LE POLETNA ŠOLA

28. junija smo se porabski mladi odpravili v Ljubljano, da bi sodelovali na 21. Mladinski poletni šoli. Iz Porabja nas je na ta posebni poletni program slovenskega jezika prispelo sedem, skupno pa je sodelovalo 120 učencev iz 22 držav. In že ob odhodu smo nestrpno pričakovali, s kakšnimi izkušnjami se bomo obogatili v naslednjih dveh tednih.

/ STRAN 2

VEČ KOT LE POLETNA ŠOLA

28. junija smo se porabski mladi odpravili v Ljubljano, da bi sodelovali na 21. Mladinski poletni šoli. Iz Porabja nas je na ta posebni poletni program slovenskega jezika prispelo sedem, skupno pa je sodelovalo 120 učencev iz 22 držav. In že ob odhodu smo nestrpnost pričakovali, s kakšnimi izkušnjami se bomo obogatili v naslednjih dveh tednih.

VANDA KRAJCZAR

Dva tedna slovenščine in novih prijateljstev

V nas je bilo tudi malo strahu, ali bomo prišli v skupino, kjer nas bodo drugi sprejeli, in ali skupina ne bo prezahtevna za naše znanje. Nastanili so nas v ljubljanskem Dijaškem domu Bežigrad, kjer smo bivali skupaj z mladimi z različnih delov sveta. Sama sem bila razporejena v 12. skupino, kjer se je oblikovala zelo zanimiva in raznolika družba. V naši skupini sta bila dva fanta iz italijanske Gorice, dekle slovenskih korenin, ki živi v Belgiji, dekle iz Banjaluke, fant iz Hrvaške ter dva udeleženca iz avstrijskega Celovca. Čeprav smo prihajali iz različnih držav in okolij, sta nas povezovala ljubezen do slovenskega jezika in učenja.

Naš učitelj je bil Matej Klemen in po njegovi zaslugi so bile ure vedno zanimive in raznolike. Pouk je potekal med tednom od 9.00 do 12.30 s kratkim odmorom. Pri urah se nismo učili le slovnicih pravil, ampak smo imeli tudi veliko priložnosti za vadbo ustne komunikacije. Pogosto smo morali v manjših skupinah izraziti svoje mnenje o različnih temah, kar nam je zelo pomagalo, da smo pogostejše in pogumnejše uporabljali slovenščino.

Vsak dan smo se ukvarjali z novim besediščem in s slovnico. Ure so se običajno začele s ponavljanjem zahtevnejših izrazov iz prejšnjega dne. To smo večkrat reševali na igriv način: včasih smo delali v skupinah, včasih pa smo ponavljali s kvizom Kahoot. Vsak dan smo poslušali tudi slovensko pesem, ob kateri so bile pripravljene različne naloge za bralno in slušno razumevanje. Tako učenje ni bilo le koristno, ampak tudi zabavno.

Poleg pouka smo skoraj vsak dan dobili domačo nalogo, med njimi so bile večkrat tudi ustne naloge. Te so mi včasih predstavljale izziv, saj ni bilo vedno enostavno dalj časa govoriti o določeni temi v slovenščini, a prav po zaslugi teh nalog sem čutila, da iz dneva v dan napredujem.

Nepozabna doživetja v Ljubljani in okolici

Prvi dan smo popoldne s pomočjo vodnikov raziskovali Ljubljano. Slišali smo veliko zanimivih informacij o zgodovini in zanimivostih prestolnice. Po ogledu mesta smo dobili nekaj prostega časa, da smo si ga ogledali še sami.

Prvi večer so po večerji za nas organizirali spoznavni program. V mešanih skupinah smo morali reševati različne naloge, ki so nam pomagale, da smo se hitreje spoznali. Že takrat je bilo čutiti, da ta dva tedna ne bosta namenjena le učenju jezika, temveč tudi tkanju novih vezi in skupnim doživetjem.

Drugi dan smo popoldne obiskali Blejsko jezero. Po številnih vročih dneh nam je osvežilna voda zelo prijala, zato so nekateri takoj skočili vanjo. Eni so igrali nogomet, drugi so se pogovarjali, ali pa preprosto uživali v pogledu na blejsko pokrajino. Razgled na Blejsko jezero je očaral vse.

Sedem porabskih mladih, ki smo se udeležili mladinske šole v Ljubljani.

Zvečer smo se udeležili posebne plesne delavnice s pomočjo folklorne skupine Mladika. Naučili smo se osnov štajerskega ljudskega plesa in tudi enega argentinskega plesa.

Od Velike planine do slovenske obale

Naslednji dan smo popoldne obiskali kopališče Kodeljevo. V tisti vročini je bilo zelo prijetno malce izklopiti misli in se osvežiti. Veliko časa smo preživeli v bazenih, se spuščali po toboganih, skakali, se pogovarjali in se skupaj smejali. V četrtek popoldne nas je čakalo novo veliko doživetje: obiskali smo Šmarno goro. Vzpon na goro ni bil lahek, saj smo se zaradi vročega vremena in strmejših delov hitro utrudili, a ko smo dosegli vrh, je bil ves trud poplačan. Čudovit razgled na Ljubljano in okolico nam je ponudil nepozabno doživetje.

Tisti večer smo bili tudi del posebnega dogodka, saj je bil organiziran argentinski večer, pri katerem so sodelovali tudi argentinski udeleženci mladinske šole. Pripravili so zelo zanimiv in čustven program, v katerem so predstavili del svoje kulture. Na dogodku sta nas nagovorili Suzana Lep Šimenko, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, ter Mihaela Knez, ena izmed organizatork mladinske šole.

Konec tedna se je nadaljeval s posebnimi programi. V soboto smo morali vstati prej kot običajno, saj je bil pred nami dolg dan. Najprej smo se odpravili na Veliko planino. Na goro smo se povzpeli z nihalko, tako da smo že med potjo lahko uživali v čudovitem razgledu. Nato smo pot nadaljevali s sedežnico in prispeli na planino, kjer smo obiskali majhen muzej, si ogledali znamenite pastirske kočice in krave. Spoznali smo tudi, kako je včasih potekalo življenje ljudi na

tem območju in katere tradicije so povezane s temi kraji.

Naslednji dan je sledil nov zanimiv izlet. Najprej smo obiskali Lipico, kjer smo spoznali zgodovino slavnih lipicancev. Vodnik nam je povedal veliko zanimivih informacij o preteklosti kobilarne, vzreji konj in pomenu tega območja. Nato smo imeli prosti čas, tako da smo si lahko ogledali tudi predstavo s konji.

Po Lipici smo pot nadaljevali proti slovenski obali. Ob prihodu v Fiesco smo končno lahko uživali v slanim morju in poletnem razpoloženju. Po kopanju in počitku smo se ob obali sprehodili do Pirana, ki je eno najlepših slovenskih obmorskih mest. Ozke ulice, stare stavbe in pogled na morje so ustvarili prav posebno razpoloženje.

Več kot le poletna šola

Tudi drugi teden se je začel z učenjem, kot običajno. Čeprav smo bili v teh dveh tednih večkrat utrujeni, so ure ostale zanimive in raznolike. Čutiti je bilo, da smo se s sošolci že bolj ujeli in smo drznejše spregovorili v slovenščini.

Med vsemi temi resnimi urami in dejavnostmi pa seveda ni manjkalo niti tistih pravih poletnih iskric. Kot se za mednarodni tabor spodobi, so se med mladimi stikale tudi kakšne nove simpatije in posebne vezi.

Po sklepnem večeru nas je čakala še zadnja skupna dejavnost: taborni ogenj. Skupaj smo peli, se pogovarjali, se smejali in poskušali čim bolj izkoristiti zadnje skupne trenutke. To je bil zelo ganljiv večer, saj smo že vedeli, da se bomo morali kmalu posloviti.

Spomini, ki ostanejo za vedno

Zadnji dan se je začela uradna sklepna prireditev, na kateri je vsaka skupina predstavila svojo točko. Vsi udeleženci smo prejeli potrdilo o sodelovanju na dvotedenskem programu in knjižico Poletnik, v kateri so zbrani kratki zapisi vseh učencev za spomin.

S tem se je uradno končala Mladinska poletna šola 2026. Zelo sem ponosna, da smo lahko kot sedmerica iz Porabja zastopali našo slovensko skupnost na tem mednarodnem programu.

Zame ta dva tedna nista bila le jezikovni tabor, ampak ogromna izkušnja. Čutim, da sem zelo napredovala, predvsem na področju komunikacije.

Zelo sem hvaležna tudi 15 asistentom, ki so nam vedno pomagali, nas usmerjali in skrbeli, da smo se počutili varne in dobro. Posebna zahvala gre obema glavnima organizatorkama, Damjani Kern Andoljšek in Mihaeli Knez, brez katerih se ta posebna dva tedna ne bi mogla uresničiti.

Zdaj, ko sem spet doma in ko pogledam nazaj na ta tedna, veliko razmišljam o vsem, kar sem doživela. Ljudje v Ljubljani so me očarali z odprtostjo, prijaznostjo in sproščenostjo – vedno so bili pripravljeni pomagati, ko smo poskušali govoriti slovensko. Prav tako pa me navdihujejo vsi ti mladi, ki potujejo po svetu in se učijo slovenščine. Neverjetno je videti, kako jezik, ki se nekomu zdi majhen, povezuje ljudi z vseh koncev sveta in odpira nova obzorja.

DELOVNO SREČANJE ODBORA ZA NARODNOSTI

FERENC SÜTŐ

1 5. junija so se člani odbora za narodnosti državnega zbora na neformalnem delovnem srečanju sestali z državnim sekretarjem za družbene odnose Györgyem Heidlom ter namestnikom državnega sekretarja za narodnostne zadeve Györgyem Rágyanszkijem.

V ospredju pogovorov so bili aktualna vprašanja, izzivi, razvojni načrti ter prihodnje oblike sodelovanja, ki zadevajo narodne skupnosti na Madžarskem.

Na srečanju so poudarili, da se novo ministrstvo sicer še vedno organizacijsko oblikuje, vendar se je izvajanje številnih pomembnih ukrepov že začelo. Obdelava in izplačilo več kot 11.000 zadržanih razpisov za narodnosti se bližata koncu. Sredstva za narodnostne kulturne programe, narodnostne tabore ter delovanje narodnostnih civilnih organizacij so upravičenci že prejeli. Trenutno pa potekajo izplačila individualnih podpor ter sredstev, namenjenih obnovi in posodo-

bitvi opreme narodnostnih ustanov. Udeleženci srečanja so se strinjali, da je stalen dialog z narodnimi skupnostmi ključnega pomena za sprejemanje odločitev, ki bodo tudi v prihodnje dejansko služile njihovim interesom. Uspešni programi, med njimi pobude za podporo mladim, štipendije in priznanja, se bodo nadaljevali, hkrati pa je na dnevnem

nanciranja vzgojno-izobraževalnih ustanov, ki delujejo pod okriljem Državne slovenske samouprave in katerih financiranje se izteče ob koncu letošnjega leta. Prav tako je zaprosil za povečanje proračunskih sredstev za slovenske narodnostne ustanove, za zagotovitev stabilnega, predvidljivega in dolgoročno vzdržnega delovanja Radia Monošter ter za nadalje-

redu tudi prenova sistema razpisov. V imenu slovenske narodne skupnosti na Madžarskem je slovenski zagovornik v madžarskem parlamentu Karel Holec opozoril na pomembnost podaljšanja fi-

vanje razvojnega programa za slovensko Porabje. Gospodarski razvoj je nepogrešljiv za razvoj naselij v slovenskem Porabju ter za ohranjanje njihove kulture in maternega jezika.

HOLEC SE JE SREČAL Z NAMESTNICO VARUHA ZA VARSTVO PRAVIC NARODNOSTI

FERENC SÜTŐ

Slovenski parlamentarni zagovornik Karel Holec je opravil vljudnostni obisk pri Lauri Gyeney, namestnici varuha za varstvo pravic narodnosti, ki živijo na Madžarskem.

Med srečanjem sta sogovornika pregledala aktualna vprašanja, povezana z uresničevanjem pravic narodnosti na Madžarskem – s posebnim poudarkom na izzivih in priložnostih, ki zadevajo slovensko skupnost na Madžarskem. Pogovor je bil tudi priložnost za medsebojno potrditev zavezanosti spodbujanju uresničevanja pravic narodnosti, ohranjanju narodne identitete ter nadaljnjemu

ohranjanju konstruktivnega strokovnega sodelovanja.

Karel Holec je poudaril, da si učinkovitega zastopanja interesov slovenske skupnosti na Madžarskem ni mogoče predstavljati brez stalnega dialoga z ustanovami, pristojnimi za varstvo pravic narodnosti. Namestnica varuha je izpostavila vlogo varuhovega urada pri spodbujanju uresničevanja pravic narodnosti ter pomen sodelovanja, vzpostavljenega z narodnostnimi skupnostmi.

Sogovornika sta se strinjala, da redna strokovna usklajevanja in medsebojna odprtost prispevajo k učinkovitejšemu varstvu pravic narodnosti na Madžarskem ter k ohranjanju vrednot narodnostnih skupnosti.

SOMBOTELČARGE PRI »BEJLOM GOLAUBI« V BOGOJINI

Edenajstoga juliusa smo se sombotelski Slovenci napautili v Prekmurje in Prlekijo. Gor smo poiskali Čokoladnico Passero, rotundo v vesi Selo, cerkev Gospaudovoga v nebo zastopenja v Bogojini, varaš Ljutomer in vés Jerúzalem v Prlekiji. Prekmurje in Prlekija sta dve krajini v Pomurju.

MARIJA KOZAR

Čokoladnica Passero

V vesnici Tešanovci pauleg Murske Sobote smo koštavali domanji sladoled s tikvinim olinom, djagdami in drügimi sadi. V bauti pa smo si leko kúpili čokolade, štere sami delajo pa punijo s tikvinimi koškicami, bozonovcom, vinom, gibanicov ptt. Zvün čokolade pa odavajo eške domanjo šunko, klobase za küjati pa süje klobase in domanje paštete. Passero je taljanska rejč, pomeni – vrabeu.

Rotunda – kraugla cerkev v vesi Selo

Pauleg cerkve v Törnišči in Domanjševci je najstarejša cerkev v Sloveniji. Zozidali so go v prvoj polovici 13. stoletja templarge (templomos lovagok) v roman-skom stili. Znautra so go pofarbali samo v 14. stoletji. Na stenej in na plafoni leko vidimo Tri krale, Pasijon (Kristošovo trplenje, križanje). Srejdi plafona je Kristoš s svetim Trojstvom v mandorli (v formi mandule). Kaulivrat pa so simboli evangelistov. Patronuš cerkve je sveti Nikolaj (Miklós). Z oltara so 1864. leta odpelali »oltar s perauti« (szárnyasoltár) iz 1490. leta v Narodno galerijo v Budimpešti, nej ka bi v maloj cerkvi na nikoj prišo. V rotundi majo meše prvo in tretjo nedelo vsikši mejsec.

Bogojina - cerkev Gospaudovoga v nebo zastopenja

Cerkve je pred stau lejtami, od 1925 do 1927, zozido eričen slovenski arhitekt (építész) Jože Plečnik (1872-1957). Stara cerkev je bila že premala za lüstvo, domanji so go steli porušiti. Plečnik je pravo, ka tisto, ka so naši starci dobro pa lepau zozidali, ne smejmo porušiti. Tak zdaj najoprvm nutstaupimo v staro cerkev, po ti-

stom pa v nauvo. Dvauje vküper vögleda, kak litera T. Pauleg stare cerkve je Plečnik postavio kraugeu tören za zvon, na njega pa eške ednoga maloga pa više oltara na strejo eške ednoga maloga. Znautra na plafoni so na ridjavo pofarbani trami pa deske. Na deskaj pa so pofarbani piskreni talejri domanji ločarov. Domanji zovejo cerkev za »bejloga golauba«, ka je od zvüna na bejlo pofarbana pa tak vögleda, kak če bi eden golaub leto v lufti.

V cerkvi so nas čakali poznanci. Margit Maučec in mauž, šteriva spejvata v domanjom kvarteti. Spejvali so že v Somboteli pa v Porabji tö. Gor nas je prijio gospaud Gašpar, šteroga stari starci so meli žlato na Gorenjom Siniki. Pa eške domanji plebanoš dr. Andrej Lažeta je prišo s krstitka nas pozdravit in blagoslovit. Mi smo pa molili očanaš in zdravamarijo v domanjoj in

madžarskoj rejči, zaspejvali pa smo pesem Je angeu Gospaudov ranč tak. Pri Mariji smo dojdjali svejčo za erične lidi z Bogojine. Tü se je naraudo Jožef Košič, šteri je biu plebanoš na Dolenjom Siniki (1816-1829) in na Gorenjom Siniki (1829-1867), gde je pokopani tö. Po Jožefi Košiči se zove gorenjesinčarska šaula. Püşpeka dr. Jožefa Smeja (1922-2020) smo večkrat srečali. Radi so se z nami pogučavali po domanje pa vogrski. 2023. leta smo že gorpoiskali njegvi grob. Plebanoš Ivan Camplin so pa med 1993 pa 2001 slovenski mešüvali na Gorenjom Siniki. Dr. Vilko Novak se je v Beltinci naraudo, de je pa v mlašeči lejtaj z materdjov pa bratom v Bogojini živo pri strici plebanoši Ivani Baši. Profesor Novak je dosta pomago nam porabskim študentom, šteri smo se v Ljubljani včili.

Ljutomer

V glavnom varaši Prlekije so trgé glavni trgi: Stari trg, Glavni trg in Miklošičev trg. Glavni trg so 2010. leta vöodebrali za najlepší trg Slovenije. Srejdi Glavnoga trga na viskoj sojej stogi Marijin kip (szobor). Z Glavnoga trga edna kratka ulica pela na Miklošičev trg. Jezikoslovec (nyelvész)

Fran Miklošič (1813-1891) se je naraudo v ednoj maloj vesnici, depa v mlašeči lejtaj je živo v Ljutomeri, gde je odo v osnovno šaulo. V tistoj iži so 1958. leta oprli prvo samopostrežno (önkiszolgáló) bauto v Sloveniji. Nej daleč od toga trga je Park prvoga slovenskoga tabora (nagygyűlés), šteri je biu 9. augustuša 1868. 7000 lüdi je vküpprišo. Tau so steli, aj slovenski gezik baude uradni gezik (hivatalos nyelv) v

Ob 100. oblejtnici zidanja smo gorpoiskali Plečnikovo cerkev v Bogojini, štero domanji za »bejlo golobico« zovejjo.

krajinaj, gde so živeli Slovenci. Vse te krajine pa aj bi bile eden rosag – Slovenija. V tom parki so gnesnaden že strašno veuka in stara drejva, več kak stau lejt stari (h) rasti. Mi smo tö radi bili, ka smo se leko malo zdenili pod sencov te rastov, ka je tisto soboto tö fejest vrauče bilau cejli den.

Jerúzalem

Iz Ljutomera smo se pelali med gorice. Jerúzalem je mala vesnica (388 mejterov visko), gde malo lidi živi pa dosta turistov go gorpoiške. Ime vesnici so dali križarge (keresztes lovagok), gda so nazaj prišli iz Svete dežele. Tak se njim je povidla krajina, ka so tam ostali pa pravli, ka tau bau njini Jerúzalem, njina Sveta dežela. Francuskim sodakom v cajti Napoleona pa se je najbole vidlo vino, štero so tü najšli. Pravli so, ka »si bon« (»kak je dobro«). Od tistoga mau se tau vino zove šipon. Mi smo ga tö koštavali, cüj smo pa prleško gibanico geli. Ta je ovaška kak prekmurska. V taujoj je samo škipke pa zmauče med 7 falatov testa za reteš.

Dosta smo se vozili, dosta ojdli, dosta lejpoga vidli, dosta dobroga probali te den. Najbaukse pa je bilau, ka smo leko cejli den slovensko rejč poslüšali pa nücali.

DELO FIZIOTERAPEVTKE SE JI JE ŽE V MLADIH LEJTAJ POVIDLO

SILVA EÖRY

KEJPI OSEBNI ARHIV VIDE BAVČAR TRPLAN

Vida Bavčar Trplan je rojena Sobočan-ka, stera gnesden žive v Černelavcaj, v vesnici, stera se drži cuj k prekmur-skomi glavnomi varaši.

»Za našo držino je gratalo stanovanje pre-malo, pa smo te sredi osemdesetih lejt pre-

Vida (na sredi z očali), pauleg nje na pravi strani njeni mauž Vinko, s pajdaši na Triglavi

minaučoga stoletja tam začnili zidati ram, v steroga smo se preselili leta 1991, glij v tistih dnevaj, gda je bila slovenska bojna« prva raz-tolmači sogovornica, stera je gorrasla z osem lejt starejšim bratom Vladojom in sestro dvojčico, Tanjo: »Naša držina je prva živela v rami, v sterom je živo tudi en padar, steri je meu v toj zidini tudi ambulanto, leta 1957 pa smo se te preselili v stanovanjski blok na vilico Štefana Kovača.«

Sogovornica se rada sede na piciklin in vandriva okauli.

Mama Gizela je bila Prekmurka, doma iz Iža-kovec, oča Vinko pa je meu primorske kore-nje, vej pa se je njegva držina v Soboto prese-lila iz kraja Selo pri Novi Gorici: »Staro mater sam kak dejte bole žmetno razmela, vej pa je trnok brž, in tau po primorsko, gučala.«

Mlajši iz sausednih blokov, bilau jih je okau-li 30, so dosta cajta preživali vküper: »Včasik kak si prišo iz šaule domau, si taško talüčo v kaut pa si se šau vö špilat. Sledkar, gda sam bila v petom razredi, sve začnile s sestro tre-nejrati tudi namizni tenis ali kak smo radi pravli ping-pong. Na tekmovanja smo ojdli po cejli Sloveniji pa tudi na Rovaško.«

Po zgotovljeni osnovni šauli se je Vida vpisa-la na srednjo medicinsko šaulo, sestra pa na ekonomsko: »Dobro je bilau, ka sve s sestro šle malo narazen in sve tak vsakša svoje nau-ve pajdaše spoznale. Prva sve kak dvojčici delale skor vse vküper in je tau furt nej bilau glij dobro.« V šauli je spoznala poklic fizio-terapevta (gyógytornász) in tau delo se ji je povidlo, zatau se je odlaučila, ka de tau tudi šla študejrat v Ljubljano. Po dobrih dvej lej-taj, gda se je vözašaulivala za té poklic, sta z možom Vinkojom, s sterim sta se oženila leta 1979, ostala v slovenskom glavnom va-raši: »Tam se je leta 1980 narodila tudi najna čerka Bina. Ovači pa smo se dosta spravljali s športom, odili smo tudi v gore, na viske in menje viske brege.«

Po tistom ka je mauž daubo službo v soboški fabriki Mura, so se preselili nazaj v Prekmur-je: »Prva smo par mesecov živeli doma pri starišaj, po tistom pa smo se preselili v eno menše stanovanje. Gda je na svet prijauko ške sin Blaž, smo se odlaučili, ka zozidamo svoj ram v Černelavcaj. Tam se je te ustanovi-la ena stanovanjska zadruga, stera je na brigi mejla vse delo, mi pa smo v glavnom samo pejneze mogli davati.«

Vida Bavčar Trplan je v Prekmurji prva kak fizioterapevtka delala v Moravskih Toplicaj, v zdravilišči, stero se gnesden cuj drži k Ter-mam 3000: »V začetki nas je nej bilau tak do-sta zaposlenih kak jih je gnesden, ali leko po-vem, ka smo se dobro razmeli. K nan je dosta betežnikov odilo, dostakrat po operacijaj, pa smo za njih meli terapije. Zavolo bazenov smo leko delali tudi hidroterapije, v vodej. Meli pa smo tudi vse drüge škeri.«

Po tistom, ka sta s kolegico napravile tečaj za jogo in aerobiko, so tau ponüjali tudi gostom, zatau je te večkrat mogla večer titi v službo. Aktivna je bila tudi kak sindikalistka, tak ka je bila en cajt predsednica sindikata v cejlom zdravilišči: »Odila sam tudi na djilejše. Pro-bali smo zriktati baukse plače za delavce, ovači pa je sindikat rikto tudi krumpline za zaposlene, organizejrali smo vandrivanja pa ške kaj drügoga smo delali.«

Po dugih lejtaj dela v Moravskih Toplicaj se je odlaučila, ka de na svoje. Dobila je koncesijo in zdaj ma že duga lejta svojo fizioterapevt-

sko firmo v zidini, stera je pauleg soboške knjižnice. »Gnesden gé dosta raznih škeri, od laserov do ultrazvokov, delamo tudi mag-nete terapije, mamo pa tudi udarne valove. Mamo različne oblike protibolečinskih tera-pij, ške furt pa pri deli tudi svoje roke fizio-terapevti nücamo, vej pa tudi masejramo. K nam odijo tisti, steri so meli kakše poškodbe,

V družbi zdraviliških sodelavcov in kegljačice Marike Kar-dinar

pa tudi tisti, sterim so se z leti skvarile hrbte-nice, kolena in tak ta dale,« ške pove Vida Tr-plan Bavčar, stera bi leko bila že v penziji ali ške furt dela in pomaga svojomi sinej Blaži, steri je zdaj že neka lejt tudi njeni sodelavec. Čiglij ma dneve zapunjene s svojimi delovni-mi obveznostmi si najde čas za sebe in drži-no. »Tak kak moja sestra je tudi čerka ostala

Vida Bačar Trplan

v Ljubljani, ali obej radivi z držinama pride-ta na obisk, mi pa tudi radi demo na obisk v Ljubljano. Radi tudi vandrivamo po sveti. Ovači pa enauk na keden odim večer k zum-bi, tau je eden takši fitnes program. Gé takša latinskoameriška muzika, na stero plešemo, se gibamo. Odim pa tudi k jogi, rada pa tudi peški odim in se vozim s piciklinom,« je na konci ške cujdala Vida Bavčar Trplan, stere velko veseldje so tudi dva vnüka, eden žive v Ljubljani, in vnükica.

OD SLOVENIJE ...

Poslanec Resnice Mijič pod pritiskom zaradi očitkov o zavajanju, dolgovih in spornih poslovnih praksah

Poslanca Resnice Borisa Mijiča so znova pozvali k odstopu, potem ko so se pojavile navedbe, da zavaja o svoji izobrazbi. K odstopu so ga pozvali v Levici, podobno stališče imajo tudi v SD. Mijič je državni volilni komisiji namreč navedel, da je diplomirani inženir gradbeništva, v življenjepisu na spletni strani državnega zbora pa je navedel Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo. Na fakulteti so pojasnili, da ni evidentiran kot diplomant, njegovega diplomskega dela pa ni v javno dostopnih evidencah. V Levici ocenjujejo, da ne gre za nepomembno napako, temveč za zavajanje javnosti, zaradi katerega Mijič po njihovem mnenju ne more več opravljati poslanske funkcije. Kritični so tudi do predsednika Resnice Zorana Stevanovića, ker poslanca še naprej podpira. Iz kabineta predsednika državnega zbora Zorana Stevanovića so sporočili, da ta zadeve ne bo komentiral. Na očitke se za zdaj niso odzvali niti v stranki Resnica niti sam Mijič. Poslanec Boris Mijič je sicer že pod drobnogledom zaradi poslovanja svojega nekdanjega podjetja Prognos, ki delavcem in državi dolguje več deset tisoč evrov.

Matoz bi kadrovsko stisko v policiji reševal z nižjo zahtevano izobrazbo

Minister za notranje zadeve in javno upravo Franci Matoz je napovedal spremembe pri zaposlovanju v policiji, s katerimi bi po njegovih besedah lažje rešili kadrovsko pomanjkanje. Ena od možnosti je, da bi za policiste znova zadoščala peta stopnja izobrazbe, namesto sedanje šeste. Matoz je napovedal tudi oblikovanje posebnega plačnega stebra za policiste in vrnitev kariernega sistema, ki naj bi bil po njegovi oceni porušen. Pomanjkanje kadra po njegovih besedah otežuje tudi načrte za vzpostavitev avtocestne policije.

VÖ SE JE VLEJO NEBESKI ŠKAF

Bila je velka nevolja v Prekmorji 14. julija, zmejs kda je Porabje komaj dobilo dež po velkoj süjči. V Püconcaj so trgé mali »prostovolni gasilci« pomagali vö zagrabit vodou z klejti pa garaž enoga bloka. V občini Rogašovci pa se je zemla počujsnila vö na ceste.

AKOŠ ANTON DONČEC

FOTO: NIKO KUCHAR

Itak je velka süjča seposedik v Evropi. Nindrik že preveč nisko stogí voda v Donavi. Sigdar bole menje vodé géj v jézeri Velencei tüt, dapa tista voda se je že parkrat celou vöposišila v svojoj zgodovini. Té so lidje orali, kosili pa sejali v süjom koriti, dokeč se je pá nej napunilo z vodauv.

V Andaluziji, na južnom kraji Španije, gé je ovak krajina bole püščavska, gorijo gaušče zavolo velke süjče, štera je tam tüt nenavadna (szokatlan). Najhüjše pa je tau, ka je več lidí mrlo v strašnom ognji.

Süjča se je nej ognila naše krajine tüt nej, zatok so mogli lidje, šteri majo ograde pa njive, polejvati pauv, naj ne de fertik. Té pa je prišlo popüščanje (enyhülés), istina seposedik nej gnako.

14. julija so se že nagrmadili (tornyosul) oblaki nad cejlov krajinov pa je prišo dež, samo je našo Porabje menje vodé dobilo. Ovak je bilau v Prekmorji. Prauti večari je velki vijer dosego krajino, šteri je prišo z Austrije.

Na drügom kraji Goričkoga ali na Ravenskom so dobili tak veliko nalejvanje, ka bi zdaj valau pregovor (közmondás), ka so se nebesa doj ftrgnila. Nebeski škaf se je vötlejo, zmejs kda je grato strašni vöter, šteri je trgo drejva pa grmauvdje.

V Püconcaj, v enom bloki (társasház), je spodkar v garažaj pa klejti vse poplavlila voda. Vijer se je začno z velikim vötrom, té pa je odišla v bloki »lektrika« (kak tam pravijo vilanji). Potejn se je brž püsto velki dež. Par minut pa je gratala povauden v okolici. V garaži bloka majo odtok (lefolyó), s šteroga je nazaj šla voda kak če bi bila vretina.

Zatok, kà je lektrika odišla, so lidgé, steri tam živejo, nej mogli nücati svoje pumpe, ka bi vöspumpali vodau z garaž pa klejti. Gasilci so tüt nej mogli priti, kà so dobili dosta alarmov. Sami so se mogli cuj spraviti, nej ka bi ostali pod vodauv, kà so meli dosta-dosta stvari (gesti, škeri, mašine) v garažaj pa klejti. Največ stanovalcov je iskalo kante pa so sámi začnili vögrabit vodau, štero so vözlejvali na bližnji travnik, šteri niže stogi, kak če bi biu v koriti. Pa so nej samo starejši šli vö delat. Trgé mali pojbiči, šteri tüt v bloki živejo, so prišli pomagat: Anže Kuhar pa dva brata, Jaka pa Vito Fujs, so flajsno, brez enjanja napunjavali kante, zmejs kda so jih starejši sausedje vönosili. Za

enov pa pou vöre, z žmetnin, dapa posrečnim delom so stanovalci vözgrabili največ vodé, zatok, kda je lektrika nazaj prišla pa so lejko zagnali pumpo, je tisto nej trbelo že dosta delati.

Drügi den so mali »gasilci«, Anže, Jaka pa Vito dobili sladoled od enoga sauseda v bloki kak dar za svoj trüd pa flajsnost, kà so zgledno (példamutatóan) delali v nesreči.

Vijer je najbolje natelebo Goričko, vejndrik tau je bila sreča v nesreči, ka je z dežom nej prišla toča. Nej samo, ka je vöter vözobrnno drejva na pauti pa etak pokvaro vilanjske soje, tüt pa tam je odkrivo streje tüt, zmejs kda so se zavolo dosta vodé napunili kanali pa žlejbi z blatom, štero je trbelo ekstra vöspucati. Med Markišavcami pa Sobotov so drügi den tüt samo pomalek ojdli motori, kà so itak bila vözobrnjena drejva na cesti. Nej je čüdno, ka k tistomi

Anže Kuhar pa dva brata, Jaka pa Vito Fujs, so flajsno, brez enjanja napunjavali kante z vodauv, zmejs kda so jih starejši sausedje vönosili.

bloki so nej mogli priditi gasilci, kà v občini Püconci so dobili 28 alarmov, za toga volo pa je bilau mujs zvati edenajset gasilskij družtev z Brezovec, Gorice, Mačkouvec, Moščonec, Otouvec, Predanovec, Prsečke vesi, Püconec, Strükovec, Šelamenec pa Vaneče. Največ dela so meli v Mačkouvcaj, Strükovcaj, Predanovcaj pa Vaneči.

V Püconcaj je voda zalezala telovadnico (tornaterem) v šauli, kà tam je tüt nej mogla delati pumpa brez vilanja.

Dönok so seposedi brž vö prišli gasilci pa delavci komunalne infrastrukture (közművek), zatok so kvari tüt nej koštali dosta. V püconskom bloki so stanovalci ranč tak brž reagejrali na nevolu, zatok so jo lejko včasik rejšili s svojim trüdom.

V občini Gornji Petrouvci, gé je lani strašno velka toča na nikoj djala streje na ižaj, je zdaj velki vöter pá odkriu ništerne streje. Martinje, Stanjovci pa Petrouvci so ostali brez vilanja zavolo drejv, štera so se obrnila na soje.

Ešče bole strašno je bilau v občini Rogašovci, gé se je tüt pa tam zemla počujsnila na ceste. Tau se, žau, pogausto zgodi tamtá, kà na tistom tali Goričkoga majo dosta strmij (meredek) brgaup.

54. MEDNARODNI FOLKLORNI FESTIVAL BELTINCI

GYÖNGYI BAJZEK

V Beltincih je med 16. in 19. julijem potekal 54. Mednarodni folklorni festival, ki je tudi letos privabil številne obiskovalce ter ljubitelje ljudske kulture iz Slovenije in tujine. Štiridnevni festival je ponudil bogat kulturni program, s katerim so organizatorji znova poudarili, da je ohranjanje ljudskega izročila zelo pomembno. Festival se je v četrtek začel v beltinskem gradu z okroglo mizo Maske in maskiranje med tradicijo in sodobnostjo. Na okrogli mizi so sodelovali Tomaž

Na okrogli mizi so sodelovali Adela Pukl, Tomaž Simetinger in Jelka Pšajd iz Pomurskega muzeja Murska Sobota. Pogovor je vodil Boštjan Rous. (Foto: boko)

Simetinger, Adela Pukl in Jelka Pšajd iz Pomurskega muzeja Murska Sobota. Pogovor je vodil Boštjan Rous, kulturni program pa so s krajšim glasbenim nastopom popestrili godci Folklorne skupine Kuda Beltinci. Sogovorniki so razpravljali o pomenu mask v ljudskem izročilu, njihovem razvoju skozi čas ter vlogi, ki jo imajo v sodobni družbi. V četrtek so si obiskovalci v beltinskem gradu lahko ogledali tudi tri razstave, in sicer razstavo mask, razstavo ročnih del domačinke Ane Crnkovič ter osrednjo razstavo France Marolt in njegova zapuščina, pripravljeno v sodelovanju z ZRC SAZU. Razstava je predstavila življenje in delo enega najpomembnejših slovenskih glasbenih folkloristov, skladateljev in kulturnih organizatorjev. Prek osebnih predmetov, dokumentov, fotografij, zvočnih posnetkov in drugega arhivskega gradiva je obiskovalcem približala različne vidike Maroltovega delovanja – kot raziskovalca, umetnika, pisca in organizatorja. Poseben poudarek je bil namenjen njegovemu prispevku pri raziskovanju, zbiranju in ohranjanju slovenskega ljudskega glasbenega in plesnega izročila.

Preostali festivalski dnevi so ponudili pester spremljevalni program. V petek je potekal večer tuje folklorne z nastopi folklornih skupin iz Argentine, Ita-

Noša na osrednji razstavi France Marolt in njegova zapuščina (Foto: Gyöngyi Bajzek)

lije in Slovaške. Sobotni program je zaznamovalo sejnarenje s prikazom ljudskih običajev vasi občine Beltinci, zvečer pa je sledil etnografski večer z neposrednim prenosom oddaje Slovenska zemlja v pesmi in besedi. Festival se je končal v nedeljo s tradicionalno povorko vseh sodelujočih folklornih

Razstava ročnih del (Foto: Gyöngyi Bajzek)

skupin in prireditvijo Praznik slovenske folklorne, na kateri so nastopile domače in gostujoče folklorne skupine. Tudi letošnji festival v Beltincih je dokazal, da ostaja eden najpomembnejših folklornih dogodkov v Sloveniji. S kulturno in mednarodno obarvanim programom je uspešno povezal raziskovanje ljudske dediščine, folklorno ustvarjalnost in tradicijo slovenskega ljudskega izročila.

... DO MADŽARSKE

V tovarni Mercedes v Kecskemétu novi obrat

Prejšnji ponedeljek so odprli novi obrat v Mercedesovi tovarni v Kecskemétu, ki je s tem postala največja Mercedesova tovarna v Evropi in druga največja na svetu. Otvoritvene slovesnosti se je udeležil tudi premier Péter Magyar in ob tem poudaril, da v tovarni v Kecskemétu vsako leto okoli pet tisoč zaposlenih izdela več kot 100 tisoč avtomobilov, cilj pa je, da bi lahko s proizvodne linije zapeljalo tudi 350 tisoč avtomobilov letno ter da bi imelo podjetje 9–10 tisoč zaposlenih. Povedal je še, da je Madžarska pripravljena zagotoviti predvidljivo gospodarsko okolje, konkurenčen davčni sistem, ustrezno infrastrukturo in usposobljeno delovno silo, da ostane ali postane privlačna za naložbe. Vendar mora biti partnerstvo dvosmerno – nova madžarska vlada od vseh pričakuje upoštevanje predpisov in spoštovanje madžarskih delavcev, je dodal. Poudaril je tudi, da čeprav je Nemčija že desetletja najpomembnejši tuji vlagatelj na Madžarskem, vlada na približno 2300 nemških podjetij, ki delujejo pri nas, ne gleda le kot na vlagatelje. Ta podjetja predstavljajo tudi priložnost za učenje, saj z naložbami v našo državo ne pride le kapital, ampak tudi tehnologija, menedžerska kultura, država pa se bogati tudi z izvoznimi povezavami in proizvodnimi zmogljivostmi z visoko dodano vrednostjo.

Odstopil vodja poslanske skupine

Fidesza

Parlament je prejšnji ponedeljek sprejel 17. spremembo ustave, ki med drugim vključuje prenehanje mandata predsednika države Tamása Sulyoka in omejitev mandata poslancev na največ 12 let. Člani poslanskih klubov Fidesza in Stranke krščanskih demokratov niso bili na glasovanju. Poleg glasovanja o spremembi ustave in Fideszovega parlamentnega bojkota je bil pomemben politični dogodek dneva tudi, da je Gergely Gulyás odstopil s položaja vodje poslanske skupine. »Največja opozicijska skupina ne more imeti vodje, ki se zaradi pravnih omejitev ne sme potegovati za mandat na naslednjih volitvah,« je svoj odstop pojasnil politik Fidesza, ob tem pa se skliceval na 12-letno omejitev poslanskega mandata.

3. DRUŽINSKI DAN IN PRIJATELJSKO SREČANJE V SLOVENSKI VESI

Poletje ... Beseda, ki za vsakega pomeni nekaj drugega. Ko jo slišimo, navadno pomislimo na vročino, plažo, potovanja, sprostitve, zabave in še veliko več. Poletje je tudi odlična priložnost za ustvarjanje novih spominov in doživetij, ki jih v Porabju nikoli ne manjka. In Porabje je vsako leto polno barvitih in raznolikih prireditev.

DÓRA DOSZPOT

Za prebivalce Slovenske vesi pa je vsako leto posebno pomembna prireditev Družinski dan in prijateljsko srečanje, letos je bila že tretjič na športnem igrišču v Slovenski vesi.

Kot vsako leto je bilo tudi tokrat veliko zanimivih programov. V kulturnem programu so nastopili člani in članice plesnih skupin Zenit Dance Studio, Galaxy RRC ter Rozmaring, predstavile so se tudi članice pevske skupine Rozmarin, ki deluje v okviru Društva porabskih slovenskih upokojencev. Kot zvezde prireditve so letos nastopili bratje Papp, Csaba in Tamás, skupaj s Csabovo ženo Orsolyo Sapszon.

Vrhunec popoldneva je bila tradicionalna kmečka olimpijada, na kateri so letos v ločenih kategorijah sodelovali tako otroci kot odrasli. Za najmlajše je bilo pripravljenih še veliko drugih dejavnosti, med njimi napihljivi grad, poslikava obraza, lokostrelstvo v sodelovanju z lokostrel-

Prireditev v Slovenski vesi je privabila številne domačine in goste.

Na srečanju je nastopil tudi pevski zbor Rozmarin Društva porabskih slovenskih upokojencev.

sko skupino Szent Sebestyén, nogomet in številne druge zabavne aktivnosti. Seveda gostje in nastopajoči niso ostali ne lačni ne žejni. Popoldne so jih razvajale številne kulinarične dobrote, za večerjo pa so jim postregli golaž iz kotla. Za pripravo večerje gre posebna zahvala

mojima starima staršema, Hugi in Ferencu Meggyesu, gospe Julianni Gerencsér ter gospodoma Pétru Sömeneku in Dánielu Baloghu.

Tudi letos potekalo tradicionalno tekmovalstvo v peki peciva, na katerem so morali tekmovalci pripraviti biskvitno rulado. Zvečer je Društvo za Slovensko ves vse udeležence obdarilo z majhnimi darili, najboljši trije pa so prejeli posebne nagrade. Z velikim veseljem in ponosom lahko povem, da je prvo mesto osvojila moja sestra Adél Doszpót z biskvitno rulado z bučnimi semeni.

Društvo je moje stare starše ter gospo Julianno Gerencsér nagradilo s posebnim priznanjem, saj so po dolgoletnem prednem delu letos zadnjič skrbeli za pripravo večerje. Čeprav bomo tudi v prihodnje lahko računali na njihovo pomoč, bodo prihodnje leto to odgovorno nalogo prepustili drugim. Kot vnukinja sem stare starše vedno zelo občudovala, ta večer pa me je še posebej spomnil, da obstajajo ljudje, na katere se lahko vedno zanesemo in ki si za vse, kar vsak dan storijo za nas, zaslužijo hvaležnost. Čeprav z njimi ni vedno vse enostavno, čutim, da bi bilo moje življenje brez njih prazno. V mojem srcu imajo posebno mesto, ki ga nihče in nič ne more nadomestiti. Zato se vsak dan spomnim, da moram ceniti vsak trenutek, ki ga preživim z njimi, ter biti hvaležna, da sem del tako ljubeče družine.

Društvo je s priznanjem nagradilo tudi svojega člana gospoda Tamása Drávecza za njegovo predano delo pri razvoju in delovanju naše skupnosti. Je človek, na ka-

terega se je vedno mogoče zanesti – vedno je pripravljen priskočiti na pomoč in poskrbeti, da je vse opravljeno tako, kot je treba. Večer se je nadaljeval z žrebanjem tombole, za dobro glasbeno razpoloženje pa je poskrbel Richárd Domján. Zahvaljujemo se Društvu za Slovensko ves, Slovenski narodnostni samoupravi

Hugi in Feri Meggyes ter Julianna Gerencsér so pripravili okusno večerjo.

Monošter - Slovenska ves ter monoštrski samoupravi za organizacijo in uspešno izvedbo tega nepozabnega dneva. Upamo, da bosta navdušenje in prizadevanje za povezanost ter obstoj naše skupnosti ostala še vrsto let.

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Martin Luther je 31. oktobra leta 1517 naredo tau, ka je do nauvoga krščanskoga včenja prišlo. Luther je nej škeu nauvo cerkev delati, samo za tau se je gorgemau, aj se katoliška cerkev spremeni. Tüdi sam je iz tradicije katoliške cerkve prišo. Vido je vnaugo vsega, ka se po njegvom nej bi smelo goditi.

MIKI ROŠ

Iz njegovga včenja je evangeličanska cerkev vöprišla. Evangeličanska se zatoga volo zové, ka Luther je včiu, kak se katoliška cerkev mora znauva nazaj k evangeliiji obrnauti. Kak se tomi pravi, katoliško cerkev je reformejrati škeu. Trbej prajti, ka skur cejla Evropa se je njegovmi včenni poklonila, ga za svojga vzela.

Gda v našo krajino poglednemo, se v Boreči moramo staviti. Po dokumentaj prvi evangeličanski pastor se je ranč tam stavu pa s svojim včenjom začno. Tau se je leta 1535 začnilo goditi. Od njegovga imena je nika nej poznano. Leko si samo brodimu, kak je vse vküper tadale šlau.

Cerkev sv. Ane v Boreči vnaugo vsega iz historije paumni. Tüdi tau, kak je v vesi vse več evangeličanov bilau pa so že svoje bože službe v njoj meli. Moramo vedeti, ka evnageličange so v tisti lejtaj nej nauve cerkve zidali. Vse se je v indašnji katoliški cerkvaj godilo.

Kak povedano, včenjé Martina Luthra je na velke kaulak po Evropi ojdlo. Luthrovo reformacijo so lidge trno dobro sprijali. Gvüšno, ka papa pa njegovi lidge so tau nej z veseldjom gledali. Reformacija je pomalek prautireformacijo dobila. S tejm se krvave vörske bojne začnejo. V našoj krajini med Muro pa Rabo je tau

malo ovak vögledalo. Ka bi od té cejle historije pisali, za vnauge naše novine Porabje bi tau preveč bilau. Povejmo tau, ka v krajini je nej tak krvavo vögledalo, kak se je tau v Evropi godilo. V tej bojnaj je kaulak 8 milijaunov mrtvi ostanolo.

V tej datumaj leko vidimo, ka se je v vo-grskom tali Monarhije prautireformacija dosta bole kesnau začnila. Kakoli

Gnes ne vejmo, kak je cerkev na Gorenjom Seniki leta 1627 vögledala. Gvüšno se vej, ka v tom leti je Gorenji Senik zvekšoga evangeličanski biu pa v cerkvi so bože službe meli. Vse tau se leta 1717 vömini, gda se v cerkvi znauva katoliško včenje leko čüje.

že, evngeličange v Slovenskoj krajini so dozapovejdani bili. Steri so nej škeli katoliškoga vörvanja nazaj vzeti, so na skrivma s svojim vörvanjom živeli ali pa zbežali na Vogrsko.

V Beči se neka nauvoga začne broditu, gda Marija Terezija mrgé. Za njau si na cesarski traun njeni sin Jožef II. sede, steri vcej-

Staro cerkev so leta 1909 renovejrali, evangeličanska cerkev v Puconcaj gnes tak vögleda. Cerkev po trno poznanom evangeličanskem dühovniki pa vörskom prisateli Triplan Aleksandri ménje nosi.

lak ovak kak nejgva mama brodi. Moramo vedeti, ka cesarica Marija Terezija bi za katoliško cerkev rokau v ogen dala. Njeni sin je biu iz drugoga testa napravljeni. Leta 1781 vöda Tolerančni patent (Türelmi rendelet). S tejm se v Monarhiji nauvi časi začnejo, v sterij je tüdi evangeličanska vöra več nej dozapovejdana. V

Slovenskoj krajini od vcejlak svoji cerkvaj začnejo broditu. Prva evangeličanska cerkev se v Puconcaj začne zidati.

Trbej prajti, ka s tejm je nej samo v Puconcaj nauvi vöter popino. Vcejlak svojo cerkev meti je za evangeličane rejsan velka stvar bila. Ovak povedano, evnageličange iz Puconec so v tom prvi bili. Samo dve leti po Tolerančnom patenti so se že organiziejrali. Svojo cerkev leta 1784 dobijo.

Evangeličange svojmi dühovniki farar

V cerkvaj so na pravom pa lejom kraji duge balkone naprajli. Dobro, za te balkone se rejč kauriš (kórus) nüca. S tejm je v cerkev rejsan dosta več lüdi leko prišlo. Od toga nam tüdi ta fotografija iz evangeličanske cerkve Puconci pripovejda.

pravijo. Prvi farar v Puconcaj je Blaž Berke biu. Od prve cerkve pa ena pripovejst živé. Pravijo, ka aj bi se za istino zgodilo. Bilau pa je tak, ka cerkveni glavaške so cerkev škeli na brgej skrak nauvoga cintora postaviti, lidé pa spodkar v vesi. Cejli material za cerkev je že na brejg biu pripelani. Depa prejk nauči je že material doj biu spravleni. Znauva ga skrak cintora doj skladejo. Na drugo nauč se gnako zgodi. Pomalek že so vidli, ka volau domanji lidi trbej poslušati. Cerkev so spodkar naprajli, na tom mesti cerkev eške gnesden stodji.

Gda človek v kakšo evangeličansko cerkev nut pogledne, brž vpamet vzeme, ka malo ovak vögleda kak katoličanske. Tüdi tau je iz časov cesarovoga Patenta prišlo. Že smo prajli, ka so regule bile vödane. Najprva so evangeličani nej smeli zvaun meti. Törem je nej smeü preveč visko segeti. Zvün toga pa tüdi cerkev nej preveč šörka pa duga smejla biti. Ka naprajti, ka do lidge v cerkvi zavolé mesta meli?

Cejla pripovejst pa tadale ide. Od tisti prvi drüknivani liter v domanjoj rejči vse do gnes una pripovejda. Vsikši den pripovejst vse bole bogata vögleda.

GROSSMANNOV FESTIVAL OKRONAL ZMAGOVALCE IN GOSTIL FILMSKO LEGENDO

Grossmannov festival fantastičnega filma in vina v Ljutomeru je tudi letos ponudil mešanico nenavadnih zgodb, filmske domišljije, groze in druženja. Na 22. izvedbi festivala je glavno nagrado hudi maček za najboljši celovečerni film prejel španski film *Noč* režiserja Paula Urkija Alija. Nagrado občinstva si je prislužila japonsko-ameriška grozljivka *Nikoli* po temi režiserja Davea Boyla, častnega hudega mačka pa je prejela britanska igralka Caroline Munro, ena od znanih igralk fantastijskega in žanrskega filma.

VIDA TOŠ

Festival, ki je v Ljutomeru potekal od 8. do 12. julija, je ponudil 53 celovečerc, kratkih filmov in glasbenih dokumentarcev. Poleg filmskih projekcij so obiskovalce čakali tudi pogovori, delavnice, koncerti, vinski program in tradicionalna povorka zombijev.

Igralka, ki jo še vedno spremlja trema

Posebna gostja letošnjega festivala je bila Caroline Munro, igralka, ki jo ljubitelji filma poznajo po številnih vlogah v grozljivkah, fantastijskih in pustolovskih filmih, pa tudi po vlogi v bondovski uspešnici *Vohun*, ki me je ljubil. V Ljutomeru je kot predsednica žirije za najboljši celovečerni film sodelovala pri izbiri nagrajenca, obiskovalcem pa se je predstavila tudi v pogovoru, ki ga je vodil filmski kritik Andrej Gustinčič.

Munrojeva je spregovorila predvsem o tem, kaj ustvarjanje filma pomeni za igralca. Kljub desetletjem izkušenj pred kamero je priznala, da pred začetkom snemanja še vedno čuti močno tremo. »Vedno se počutim enako. V trebuhu imam ogromne slone, ki skačejo naokoli, preden začnem snemati film,« je povedala.

Po njenih besedah je najpomembneje zaupati sebi, režiserju in ekipi. »Če so vas izbrali za to vlogo, morate temu preprosto zaupati,« je dejala. Ob tem je poudarila, da film ni delo posameznika, ampak rezultat skupnega truda številnih ljudi. »Vsaka oseba v ekipi je ključna, od fan-

ta, ki kuha kavo, do režiserja in glavnih zvezd. Na koncu dneva vsi želijo videti končni izdelek na platnu,« je povedala.

Nič ni živo tako kot gledališče

Munrojeva se je dotaknila tudi gledališča, čeprav sama nima zelo obsežne

Posebna gostja letošnjega festivala je bila igralka Caroline Munro, s katero se je pogovarjal filmski kritik Andrej Gustinčič.

gledališke kariere. Poudarila je, da ima gledališče posebno moč prav zaradi neposrednega stika med igralcem in občinstvom.

»Nič ni živo tako kot gledališče,« je dejala in opisala izkušnjo z obiska londonskega gledališča Globe, kjer jo je navdušila prav bližina med nastopajočimi in gledalci. Po njenem mnenju je pomembno, da takšno umetnost ohranimo tudi v prihodnosti.

Ob vprašanju o pritisku velikih filmskih produkcij je povedala, da pričakovanja nikoli povsem ne izginejo, vendar jih je mogoče premagovati s profesionalnostjo in dobrim sodelovanjem. Sama si po vseh teh letih še vedno želi novih igralskih izживov, predvsem bolj realističnih dramskih vlog, ki bi bile drugačne od žanrov, po katerih je najbolj znana.

Spomnila se je tudi sodelovanja z Rogerjem Moorom, ki je upodobil Jamesa Bonda. Opisala ga je kot »čudovito dušo«, ki je kljub svetovni slavi ostal skromen in predan delu.

Film o temi in svetlobi

Glavna nagrada festivala je letos pripadla filmu *Noč* španskega režiserja Paula Urkija Alija. Žirija je ocenila, da film skozi zgodbo iz 17. stoletja odpira vprašanja sodobne družbe in odnosov med spoloma.

Posebej so izpostavili režiserjevo delo s svetlobo in temo ter dejstvo, da kljub surovi vsebini nasilja ni prikazoval na ekspliciten način, ampak ga je predstavil skozi vizualno močno in skoraj pravljico pripoved.

Posebno omembo si je prislužil film

Žalujoci francoskega multimedijskega umetnika Quarxxa, ki po mnenju žirije ponuja nenavadno in pretresljivo alternativno zgodovino Francije.

Nagrado za najboljši glasbeni dokumentarec, hrupnega mačka, je prejel nemško-srbski film *Brez kompromisov*, Beograd režiserja Alexandra Baptista Kaiserja. Za najboljši kratki film je bil izbran srbski film *Kralj ničesar* režiserja Aleksa Gajića, evropsko nagrado za najboljši fantastični kratki film pa je prejel španski film *Morata* ga videti Nacha Solane.

Tudi vina niso ostala brez svojega trenutka. Vinski šampion hudi maček je postal rumeni muškat 2025 iz kleti Vina Polanec.

Ljutomer, kjer domišljija dobi prostor

Grossmannov festival je še enkrat pokazal, da fantastični film ni namenjen samo pobegu iz resničnosti, ampak odpira tudi vprašanja o družbi, človeku in svetu okoli nas. Kot pravijo organizatorji, ljudje radi za nekaj časa stopijo v drugačne svete, kjer so mogoče tudi stvari, ki jih v vsakdanjem življenju ne vidimo.

In prav to je čar Grossmanna. V Ljutomer za nekaj dni pridejo pošasti, junaki, nenavadne zgodbe in filmski ustvarjalci, a domov se obiskovalci pogosto vrnejo z nečim povsem človeškim: z novimi idejami, doživetji in spomini.

SKANDINAVSKA KRIŽANKA

					AVTOR: MATJAZ HLADNIK	TABORNIK	TV VODITELJ BIZOVIČAR	ANJA RUPEL	DAVČNI USLUŽ- BENEC	KOPANJE, IZKOP	KOVINSKI OBROČI ZA VKLE- PANJE	ŽIVINO- REJEC, VZREDI- TELJ
					BELA SNOV ZA SLAJENJE	1						
					PETJE OB GLASBI V LOKALIH ZA ZABAVO					7		
					ANA DOLINAR		3	VPUJANJE				
					GLASBENIK RAAY (ALEŠ)			VBOĐNA POŠKODBA				
					SUŠILNIK ZA LASE					VICENTE ESPINEL GL. MESTO V GVINEJ. ZALIVU		
POMOČ BASIC VOVK RESAVA SAG TOME	NAŠA PEVKA (SEVERA)	Z RESJEM PORASEL SVET	MOŠKI, KI NOSI ALI RAZVAŽA MLEKO	FRANEK TREFALT			PROGRAM- SKI JEZIK VOJAŠKA ZVEZA DRŽAV				5	
GRMOVJE						LUKNJICA V KOŽI					MAJHEN REP	AKONTA- CIJA, ARA
						HEROJ						
TROP JELENOV		8								BRITANSKA PEVKA (RITA) POLET, VNEMA		
V SKALO USEKAN PROSTOR					UKLETJE GORSKE REŠEVAL- NE SANI, AKIA			6				
VODNA ŽIVAL S KLEŠČAMI					HITRA STEPSKA ŽIVAL NATALIJA VERBOTEN							
PEVKA KRAŠEVEC						2	CILJ, SMOTER					4
LUKA NA SEVERU NORVEŠKE							DODATEK K SPISU ALI POGODBI					

Končna rešitev:

1	2	3	4	5	1	6	2	3	7	6	8	3
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Nauvo oddajo Slovenski utrinkov si leko poglednete na televizijskom programu **Duna TV** v **četertek, 30. julija, zrankoma v 6.39**. Če zamidite, bau oddaja na programu znauvič na kanali **Duna World gnaki den zadvečerka v 13.20**.

Ka leko vidite?

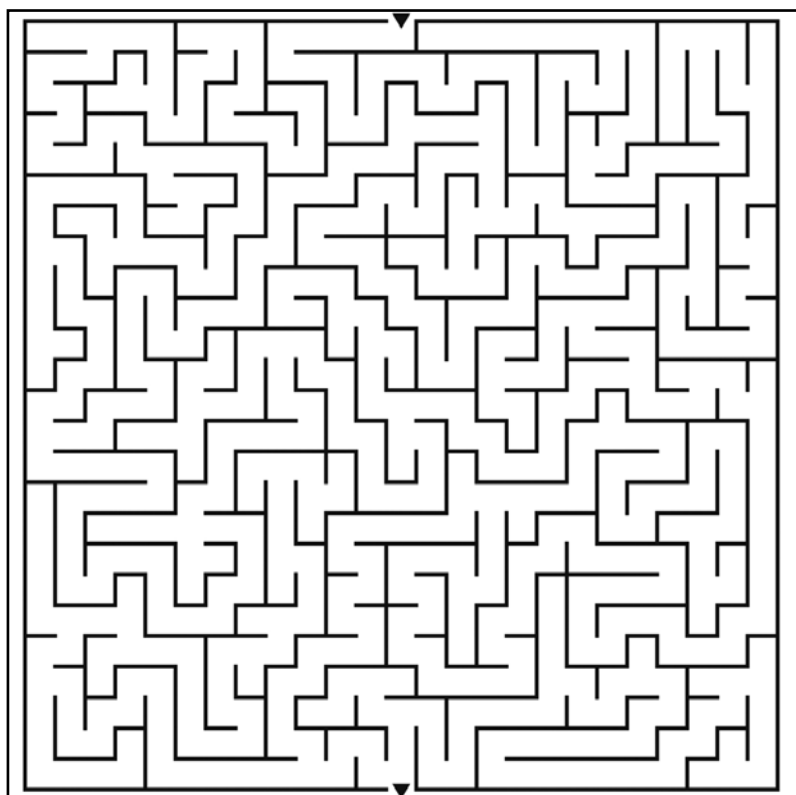
V pauvörnorn filmu vam nutpokažemo pet najbolje erični gradov v Prekmurji. Pojte z nami na paut od Grada prejk Murske Sobote in Rakičana do Böltinec pa Lendave, in spoznajte indašnje pa gnešnje čase tej stari, stari zidin!

<https://mediaklikk.hu/musor/slovenski-utrinki/>

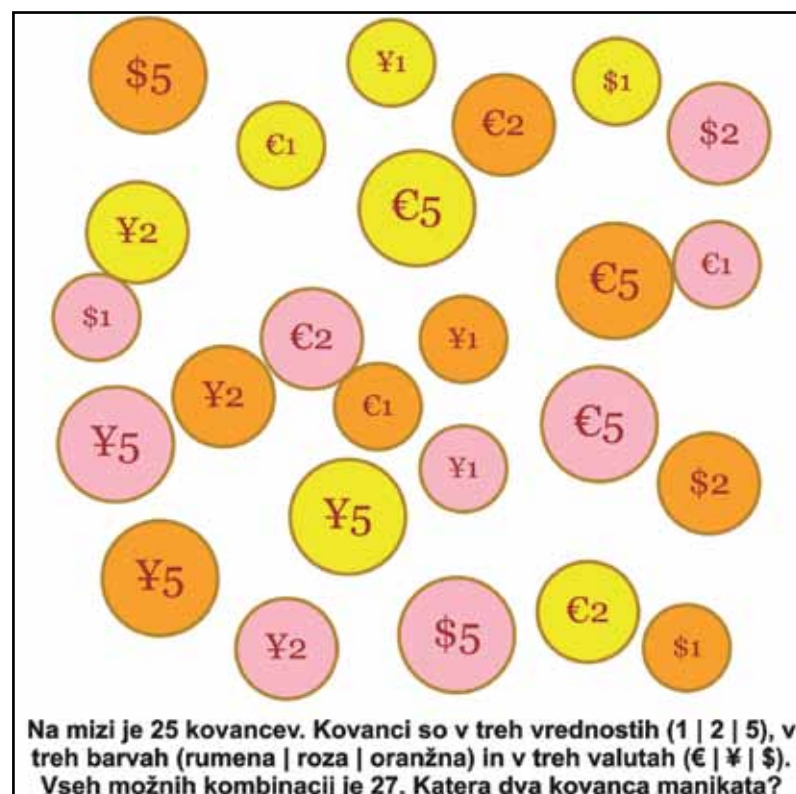
TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

LABIRINT

ČASOVNE RAZLIKE

IZ NAŠE KŮNJE: AJDINSKI KRŮJ RITUPEROVE MAME

SIMONA RITUPER

Skoraj nejga človeka med nami, šteri nej bi meu najrajši od vsega tau, ka njemi skŭja ali pa speče mati. Če tau čitate tisti, šteri mater še mate, mate srečo. Ges moje zdaj neman že več kak dve leti pa se s sestro dosta spominave, ka je mama kūjala pa pekla. Na srečo sve se obej s sestro radivi sŭkale po kūnji, tak naj' je dosta vsega navčila, pa njoj v spomin tau kūjave še gnes.

Je pa mama dosta vsega delala čista na pamet, tak si je zmišlaval raznerecepte. Takšen jetŭdignešnji. Mama si ga je zmisnila, gda smo meli alergije na bejlo melo, tak smo nej meli krŭja, šteroga bi lejko geli. Gnesden tau več neje problem, ka po bautaj najdete puno izdelkov brez glutena. Té krŭj je biu dugo edini na našom meniji, pa še gnesden ga radi spečemo. Mejki pa friški ostane več dni, zatau ga lejko brez brige spečete tŭdi več plejov. Mi dostakrat té krŭj napravimo za goste, pa ga ponidimo cuj k

narezki, siri ali pa samo na svežo-ga mažemo puter.

Za plej v velikosti 10 x 20 cm te nŭcali:

- 400 ml mlejka (lejko pa tŭdi vode)
- 1 kocko svežoga kvasa (40 g)
- 1 žličko cukra
- 1 žličko soli
- 8-9 žlic ajdinske (dinske) mele
- 1 prgiščo orejov

V mlačno mlejko nadrobite kvas, pa vcŭjdate cukr. Te cuj zmejšate melo, dodate sol, na konci pa oreje, štere prle dobro splavite pod vodau.

Masa je bole tekoča, zatau jo vlejte v plej tak, ka prle date notri paper za pečti. Če mate dober plej, na šteroga se nika gor ne lovi, nej trbej papera za peko, lejko pa fajn plej namažete z oljmom ali putrom, ka krŭj fajn hrustljivo skorjico dobi.

Krŭja nej trbej vzhajati, zatau je rejsan brž gotov.

Pečete na 180 stopinjaj približno 40-45 minut.

Pečenoga vzemite fčasi iz pleja, pa dajte na mrežo (háló), ka se ohladi.

Lejko ga načnete že mlačnoga pa si gor namažete puter, takši je nam doma najbavški.

Ges ponavadi pečem trojno maso krŭja, pa ga pečem v pleji v velikosti približno 25 x 35 cm, zatau je malo bole ploščati (lapos), kak tau vidite na kejpji.

Del dinske mele pa lejko zamenjate tŭdi z bejlo melo, pa njemi date malo ovakši žmaj.

Pa dober tek iz naše v vašo kūnjo!

POD SREBRNIM BREJGOM ...

MIKI ROŠ

... se je domanje brsanje labde začnilo, prva se je tisto v Merki zgotovilo. V Soboti se je na velke čakalo, ka domanji klub Mura leko naredi, kak po nauvom vŭgleda. Vejmo, kuman, kuman so v 1. ligi ostanoli. Problemi s pejnzi je vmardjajo, tŭdi v Muri so po slovenskoj šegi trenere menjavali. Eden je nej zavole dober biu, ka bi Muro vŭ iz baja

z velkim optimizmom naprej gleda. Z dosta menje oprimizma pa slovenski delavci v kulturi leko naprej gledajo. Nauvi ministri zdaj škarce v rokaj držijo. Velko praja je ministrica za kulturo Ignacija Fridl Jarc zdignila. Od koga gučijmo? Ena stvar na tom svejti aj bi največ valala, pogodba (szerzódés) se njoj povej. Pogodba je tisti papejr, na

Mitja Mörec aj bi iz Mure znauva poštvanje vrejdo ekipo naredo. Tak si vsi želejo, tŭdi zatoga volo, ka takše je v Austriji delo. Mali klub je visko gor pripelo.

potegno. Pa so glavaši iz Mure nazaj domau človeka pripelali, steri je indasvejta za Muro labdo brso. Tak je dober biu, ka so ga nut v reprezentanco Slovenije pozvali. Vse tau se je po leti 2000 godilo, gda je Mörec tŭdi tihinski krŭj v nogometi probo. 20 lejt je za labdov lejt, po tejm je trener grato. Rejsan lejpo kariero je v Austriji naredo. Kak povedano, zvali so ga, aj v Muro pride. V takšnoj atmosferi je Mura v Celje šla se brsat. Šla je brsat s klubom, steri tau leto v ligi prvakov (Champions League) špila. Celje je v sezoni 2025/26 v Sloveniji daleč najbavkše bilau. Trbej prajti, ka se je v Soboti nika dobroga nej čakalo. Pa so meli kaj videti! Vcejlak ovakša Mura je po travniki lejtala. Kak bi na vse lagvo tapozabili. Celje je najprva nej dobro vŭgledalo. Mura je blŭzi tomi bila, ka Celje pošteno naklesti. Kak se tomi povej, delali so njim, ka so škeli. Pa se je v vse vkŭper možakar s fŭjčko v lampaj nut zmejšo. Na konci je 2:2 bilau. Depa tau, ka je Mura pokazala, leko

sterom vse piše, kak se je stoj pogaud. Nauva ministrica za kulturo je nej dugo nazaj vŭdala, ka za eden čas se pogodbe nedo vŭspunile. Tŭdi tisti, ka že kaj delajo, do mogli na pejnze čakati. Tau znamenŭje, če stoj je začno film delati, aj ne vŭpa, ka za tau pejnze dobi. Zaprav, gnauk svejta cejla ekipa pejnze dobi, depa nej telko, kak nut v pogodbi piše. Tak zvane revizije do se delale. Tau nika drugo ne znamenŭje, kak samo tau, ka kulturna pogača de se bole na tenki rejzala. Tak se je vsigdar godilo, gda je Janez Janša premier grato. Tau se tak komentejra, ka se un pa njegvi kulturni delavcov bodijjo, stra od nji majo. Malo ovak povedano, lidge iz kulturnoga svejta po svoje brodijo. Nisterni pa škejo, aj po njihovo brodijo pa nikak ovak nej. Srebrni brejg je zavolo Mure trno veseli, vej, kak lidge v krajini svoj klub radi majo. Od kulturne politike pa nika neške komentejrati. Leko bi njemi stoj vrij fkraj odneso.

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV
NA MADŽARSKEM

IZHAJA VSAK ČETRTEK

ZALOŽNIK
Zveza Slovencev na Madžarskem

ZA ZALOŽNIKA
Andrea Kovács

GLAVNA IN ODGOVORNA UREDNICA
Nikoletta Vajda-Nagy

NASLOV ZALOŽNIKA IN UREDNIŠTVA
H-9970 Monošter/Szentgotthárd,
Gardonyi J. u. 1

T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1216-7062

TISK
TOPNet, d. o. o.
Kupšinci 49d,
9000 Murska Sobota, Slovenija

ČASOPIS PODPIRAJO

Državna slovenska samouprava, Urad predsednika Vlade
Madžarske, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev
na Madžarskem ter Urad Vlade Republike Slovenije za
Slovence v zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

ŠTEVILKA BANČNEGA RAČUNA
HU75 11747068 20019127 00000000
SWIFT koda: OTPVHUHB